

interpretabilis ad dicendum : quoniam imbecilles facti estis ad audiendum.

12. Etenim cum deberetis magistri esse propter tempus : rursus indigetis ut vos doceamini quæ sint elementa exordij sermonum Dei : & facti estis quibus lacte opus sit, non solido cibo.

13. Omnis enim, qui lactis est particeps, expertus est sermonis iustitiæ : parvulus enim est.

14. Perfectorum autem est solidus cibus eorum, qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretiõnem boni ac mali.

CAPUT VI.

Quam difficile est Christianos, qui post tot Dei beneficia lapsi sunt, & Filium eius rursus in semetipsis crucifixerunt, renovari ad penitentiam.

1. Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectiora feramur, non rursus iacientes fundamentum penitentiae ab operibus mortuis, & fidei ad Deum,

2. baptismatum doctrinae, impositionis quoque manuum, ac resurrectionis mortuorum, & iudicij æterni.

3. Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus.

* Matth. 12. 45. Inf. 10. 26. 2. Petr. 2. 20.

4. * Impossibile est enim eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum cælestis, & participes facti sunt Spiritus sancti,

5. gustaverunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque sæculi venturi,

6. & prolapsi sunt; rursus renovari ad penitentiam, rursus crucifigentes sibi metipsos filium Dei, & ostentui habentes.

7. Terra enim sæpe venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis, à quibus colitur: accipit benedictionem à Deo.

8. proferens autem spinas, ac tribulos, reproba est, & maledicto proxima: cuius consummatio in combustionem.

9. Confidimus autem de vobis dilectissimi meliora, & viciniõra salutis: tametsi ita loquimur.

10. Non enim iniustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis sanctis, & ministrastis.

11. Cupimus autem unumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudinem ad expletionem spei usque in finem:

12. ut non segnes efficiamini, verum imitatores eorum, qui fide, & patientia hereditabunt promissiones.

13. Abraham namque promittens Deus, quoniam neminem habuit, per quem iuraret, maiorem, iuravit per semetipsum,

14. dicens: * Nisi benedicens benedicam te, & multiplicans multiplicabo te. * Gen. 22. 16.

15. Et sic longanimiter ferens, adeptus est repromissionem.

16. Homines enim per maiorem sui iurant: & omnis controversiæ eorum finis, ad confirmacionem, est iuramentum.

17. In quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationis heredibus immobilitatem consilij sui, interpõsuit iusiurandum:

18. ut per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propõsitam spem,

19. quam sicut anchoram habemus anime tutam ac firmam, & incedentem usque ad interiora velaminis,

20. ubi præcursor pro nobis introivit Iesus, secundum ordinem Melchisedech pontifex factus in æternum.

CAPUT VII.

Cum quidam ex Hebraeis Leviticum sacerdotium adhuc vigere, & semper duraturum, uti & legem Moysis; neque aliter expiari posse peccata quam sacrificiis & ritibus in Lege præscriptis persuasum haberent, utrumque hunc errorem sic refellit Apostolus, ut quod initio capituli superioris promiserat, fore ut sublimiora religionis mysteria eis exponeret, hoc capite & sequentibus præstet.

1. **H**ic enim Melchisedech, rex Salem, sacerdos Dei summi, qui obviavit Abraham regresso à cæde regum, & benedixit ei: *Genes. 14. 18.*

2. cui & decimas omnium divisit Abraham: primum quidem qui interpretatur rex iustitiæ: deinde autem & rex Salem, quod est, rex pacis,

3. sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque finem vitæ habens, assimilatus autem Filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.

4. Intuemini autem quantus sit hic, cui & decimas dedit de præcipuis Abraham patriarcha.

5. Et quidem de filiis Levi sacerdotium

ac-

* Num. 18. 21. Deut. 18. 3. Ios. 14. 4.

accipientes, * mandatum habent decimas sumere à populo secundum legem, id est, à fratribus suis: quamquam & ipsi exterint de lumbis Abraham.

6. Cuius autem generatio non annumeratur in eis, decimas sumpsit ab Abraham, & hunc, qui habebat repromissiones, benedixit.

7. Sinè ulla autem contradictione, quod minus est, à meliore benedicatur.

8. Et hic quidem, decimas morientes homines accipiunt: ibi autem contestatur, quia vivit.

9. Et (ut ita dictum sit) per Abraham, & Levi, qui decimas accepit, decimatus est:

10. adhuc enim in lumbis patris erat, quando obviavit ei Melchisedech.

11. Si ergo consummatio per sacerdotium Leviticum erat (populus enim sub ipso legem accepit) quid adhuc necessarium fuit secundum ordinem Melchisedech, alium surgere sacerdotem, & non secundum ordinem Aaron dici?

12. Translato enim sacerdotio, necesse est ut & legis translatio fiat.

13. In quo enim hæc dicuntur, de alia tribu est, de qua nullus altari præstò fuit.

14. Manifestum est enim quod ex Iuda ortus sit Dominus noster: in qua tribu nihil de sacerdotibus Moyses locutus est.

15. Et amplius adhuc manifestum est: si secundum similitudinem Melchisedech exurgat alius sacerdos,

16. qui non secundum legem mandati carnalis factus est, sed secundum virtutem vitæ insolubilis.

* Psalm. 109. 4.

17. Contestatur enim: * Quoniam tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech.

18. Reprobatio quidem fit præcedentis mandati, propter infirmitatem eius, & inutilitatem:

19. nihil enim ad perfectum adduxit lex: introductio verò melioris spei, per quam proximamus ad Deum.

20. Et quantum est non sinè iureiurando (alii quidem sinè iureiurando sacerdotibus facti sunt,

21. hic autem cum iureiurando per eum, qui dixit ad illum: * Iuravit Dominus, & non penitebit eum: tu es sacerdos in æternum:)

* Psalm. 109. 4.

22. in tantum melioris testamenti sponsor factus est Iesus.

† DE P. I. U. R. CONFESS. PONTIF. ET NON PONTIF.

23. Et alii quidem † plures facti sunt sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere:

24. hic autem eò quod maneat in æternum, sempiternum habet sacerdotium.

25. Unde & salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum: semper vivens ad interpellandum pro nobis.

26. Talis enim decēbat ut nobis esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cælis factus:

27. qui non habet necessitatem quotidiè, quemadmodum sacerdotes, * prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi: hoc enim fecit semel, seipsum offerendo. * Lev. 16. 6.

28. Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes: sermo autem iurandi, qui post legem est, Filium in æternum perfectum.

CAPUT VIII.

Idem prosequitur argumentum, & Christi sacerdotij præ Aaronico excellentiam commendat ex templo ipso, & ministerio.

1. **C**apitulum autem super ea, quæ dicuntur: Talem habemus Pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in cælis,

2. sanctorum minister, & tabernaculi veri, quod fixit Dominus, & non homo.

3. Omnis enim pontifex ad offerendum munera, & hostias constituitur: unde necesse est & hunc habere aliquid, quod offerat:

4. si ergo esset super terram, nec esset sacerdos: cum essent qui offerrent secundum legem munera,

5. qui exemplari, & umbra deserviunt cælestium. Sicut responsum est Moysi, cum consummaret tabernaculum: * Vide (inquit) omnia facito secundum exemplar, quod tibi ostensum est in monte. * Exod. 25. 40. Act. 7. 44.

6. Nunc autem melius sortitus est ministerium, quanto & melioris testamenti mediator est, quod in melioribus repromissionibus sancitum est.

7. Nam si illud prius culpâ vacasset: non utique secundi locus inquireretur.

8. Vituperans enim eos dicit: * Ecce dies venient, dicit Dominus: & consummabo super domum Israël, & super domum Iuda testamentum novum, * Jerem. 31. 31.

9. non secundum testamentum, quod feci patribus eorum in die, quâ apprehendi manum eorum ut educerem illos de Terra Ægypti: quoniam ipsi non perman-

manferunt in testamento meo : & ego neglexi eos , dicit Dominus :

10. Quia hoc est testamentum , quod disponam domui Israel post dies illos , dicit Dominus : Dando leges meas in mentem eorum , & in corde eorum superferbam eas : & ero eis in Deum , & ipsi erunt mihi in populum :

11. & non docebit unusquisque proximum suum , & unusquisque fratrem suum , dicens : Cognosce Dominum : quoniam omnes scient me a minore usque ad maiorem eorum :

12. quia propitius ero iniquitatibus eorum , & peccatorum eorum iam non memorabor :

13. Dicendo autem novum : veteravit prius . Quod autem antiquatur , & senescit , propere interitum est .

CAPUT IX.

Novum Testamentum , cum meliores habeat promissiones , perfectius quam Verus est . Christus est melioris Testamenti minister , eoque adveniente vetus cessare oportuit . Novum Testamentum morte Testatoris fuit confirmatum .

1. **H** Abuit quidem & prius , iustificationes culturae , & Sanctum saeculare .

2. * Tabernaculum enim factum est primum , in quo erant candelabra , & mensa , & propositio panum , quae dicitur Sancta .

3. Post velamentum autem secundum , tabernaculum , quod dicitur Sancta sanctorum :

4. aureum habens * thuribulum , & arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro , in qua urna aurea habens manna , & virga Aaron , quae fronduerat , * & tabula testamenti ,

5. superque eam erant Cherubim gloriae obumbrantia propitiatorium : de quibus non est modò dicendum per singula .

6. His verò ita compositis : in priori quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes , sacrificiorum officia consummantes :

7. in secundo autem * semel in anno solus pontifex non sine sanguine , quem offert pro sua , & populi ignorantia :

8. hoc significante Spiritu sancto , nondum propalatum esse sanctorum viam , adhuc priore tabernaculo habente statum .

9. quae parabola est temporis instantis :

iuxta quam munera , & hostiae offeruntur , quae non possunt iuxta conscientiam perfectum facere servientem , solummodò in cibis , & in potibus ,

10. & variis baptismatibus , & iustitiis carnis usque ad tempus correctionis impositis .

11. * Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum , per amplius & perfectius tabernaculum non manufactum , id est , non huius creationis :

12. neque per sanguinem hircorum , aut vitulorum , sed per proprium sanguinem introivit semel in Sancta , aeterna redemptione inventa .

13. * Si enim sanguis hircorum , & taurorum , & cinis vitulae aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis :

14. * quanto magis sanguis Christi , qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo , emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis , ad vivendum Deo viventi ?

15. Et ideo novi testamenti mediator est : * ut morte intercedente , in redemptionem earum praevaricationum , quae erant sub priori testamento , repromissionem accipiant qui vocati sunt aeternae hereditatis .

16. Ubi enim testamentum est : mors necesse est intercedat testatoris .

17. Testamentum enim in mortuis confirmatum est : alioquin nondum valet , dum vivit qui testatus est .

18. Unde nec primum quidem sine sanguine dedicatum est .

19. Lecto enim omni mandato legis à Mòyse universo populo : accipiens sanguinem vitulorum , & hircorum cum aqua & lana coccinea , & hyssopo : ipsum quoque librum , & omnem populum aspersit ,

20. dicens : * Hic sanguis testamenti , quod mandavit ad vos Deus .

21. Etiam tabernaculum , & omnia vasa ministerij sanguine similiter aspersit :

22. Et omnia penè in sanguine secundum legem mundantur : & sine sanguinis effusione non fit remissio .

23. Necesse est ergo exemplaria quidem caelestium his mundari : ipsa autem caelestia melioribus hostiis quam istis .

24. Non enim in manufacta Sancta Iesus introivit exemplaria verorum : sed in ipsum caelum , ut appareat nunc vultui Dei pro nobis :

25. Neque ut saepe offerat semetipsum , quemadmodum Pontifex intrat in Sancta per singulos annos in sanguine alieno :

26. alio-

* Exod. 26. 1. & 36. 8. * SABB. QUAT. TEMP. SEPT. EPIST. 6.

* Lev. 16. 12. Num. 16. 17. * 3. Reg. 8. 9. 2. Par. 5. 10.

* Exod. 30. 10. Lev. 16. 2.

* DOM. PASS.

* Lev. 16. 15.

* 1. Petr. 1. 19.

1. Joann. 1. 7. Apoc. 1. 5.

* Gal. 3. 15.

* Exod. 24. 8.

26. alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi : nunc autem semel in consummatione saeculorum , ad destinationem peccati , per hostiam suam apparuit .

27. Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori , post hoc autem iudicium :

28. * sic & Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata : secundò sine peccato apparebit expectantibus se , in salutem .

* Rom. 5. 9. 1. Petr. 3. 18.

CAPUT X.

Lex umbram tantummodò habebat futurorum bonorum . Iesus sacerdos & victima peccatis omnibus expiandis sufficit : ad eum plena fide accedendum .

1. **U** mbram enim habens lex futurorum bonorum , non ipsam imaginem rerum : per singulos annos eisdem ipsis hostiis , quas offerunt indefinenter , numquam potest accedentes perfectos facere :

2. alioquin cessassent offerri : ideo quòd nullam haberent ultra conscientiam peccati , cultores semel mundati :

3. sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit .

4. impossibile enim est sanguine taurorum & hircorum auferri peccata .

5. Ideo ingrediens mundum dicit : * Hostiam , & oblationem noluit : corpus autem aptasti mihi :

6. holocaustomata pro peccato non tibi placuerunt .

7. Tunc dixi : * Ecce venio : in capite libri scriptum est de me : Ut faciam , Deus , voluntatem tuam .

8. Superius dicens : Quia hostias , & oblationes , & holocaustomata pro peccato noluit , nec placita sunt tibi , quae secundum legem offeruntur ,

9. tunc dixi : Ecce venio , ut faciam , Deus , voluntatem tuam : aufert primum , ut sequens statuatur .

10. In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi semel .

11. Et omnis quidem sacerdos praesto est quotidie ministrans , & eisdem saepe offerens hostias , quae numquam possunt auferre peccata :

12. hic autem unam pro peccatis offerens hostiam , in sempiternum sedet in dextera Dei ,

13. de cetero expectans * donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius .

14. Unà enim oblatione , consummavit in sempiternum sanctificatos .

15. Contestatur autem nos & Spiritus sanctus . Postquam enim dixit :

16. * Hoc autem testamentum , quod testabor ad illos post dies illos , dicit Dominus , Dando leges meas in cordibus eorum , & in mentibus eorum superferbam eas :

17. & peccatorum , & iniquitatum eorum iam non recordabor amplius .

18. Ubi autem horum remissio : iam non est oblatio pro peccato .

19. Habentes itaque fratres fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi ,

20. quam initiavit nobis viam novam , & viventem per velamen , id est , carnem suam ,

21. & sacerdotem magnum super domum Dei :

22. accedamus cum vero corde in plenitudine fidei , aspersi corda à conscientia mala , & abluti corpus aqua mundà ,

23. teneamus spei nostrae confessionem indeclinabilem , (fidelis enim est qui repromisit)

24. & consideremus invicem in provocationem charitatis , & bonorum operum :

25. non deserentes collectionem nostram , sicut consuetudinis est quibusdam , sed consolantes , & tantò magis quantò videritis appropinquantem diem .

26. * Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis , iam non relinquitur pro peccatis hostia ,

27. terribilis autem quaedam expectatio iudicij , & ignis aemulatio , quae consumptura est adversarios .

28. Irritam quis faciens legem Mòysi , sine ulla miseratione * duobus vel tribus testibus moritur :

29. quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium Dei conculcaverit , & sanguinem testamenti pollutum duxerit , in quo sanctificatus est , & spiritui gratiae contumeliam fecerit ?

30. Scimus enim qui dixit : * Mihi vindicta , & ego retribuam . Et iterum : Quia iudicabit Dominus populum suum .

31. Horrèndum est incidere in manus Dei viventis .

32. * Rememoramini autem pristinos dies , in quibus illuminati , magnum certamen sustinivistis passionum :

33. & in altero quidem opprobriis , & Hhhhh tri-

* Psalm. 109. 2. 1. Cor. 15. 25.

* Jer. 31. 33. Supr. 8. 8.

* Sup. 6. 4.

* Dent. 17. 6.

Matth. 18. 16.

Joann. 8. 17.

2. Cor. 13. 1.

* Dent. 32. 35.

Rom. 12. 19.

* DE PL. MART.